

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
ȘCOALA DOCTORALĂ PARADIGMA EUROPEANĂ

*Reciprocitatea
o abordare interdisciplinară*

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător de doctorat

Prof. univ.dr. Hudîțean Alexandru

Student-doctorand:

Șargu Ioan Vladimir

2015

Cuprins

INTRODUCERE.....	7
1. Argument	7
2. Motivație	10
3. Metodologie	13
4. Definiții ale reciprocității	16
4.1. Tipurile reciprocității.....	20
CAP.1. ISTORIE CONCISĂ A PRINCIPIULUI RECIPROCITĂȚII.....	30
1.1 Reciprocitatea în spiritualitatea arhaică	30
1.2..Reciprocitatea în India antică.	33
1.3 .Reciprocitatea în China antică.....	36
1.4.Reciprocitatea în Grecia antică.	42
1.5. Reciprocitatea în iudaism.	47
1.6. Reciprocitatea în renaștere și epoca modernă	56
CAP. 2. NORMA DE RECIPROCITATE ÎN GÂNDIREA FILOSOFICĂ	64
2.1. Accepțiuni filosofice ale reciprocității	64
2.2. Reciprocitatea modalitate de redefinire a omului	69
2.3. Reciprocitatea negativă, tirania	70
2.4. Etică, moralitate și reciprocitate	71
2.4.a. Generalități	71
2.4.b Reciprocitatea în etica normativă	73
2.4.c Reciprocitatea în etica aplicată	75
2.4.d Perspectivele morale ale reciprocității	78
2.5.Reciprocitatea în realism și antirealism.	79
2.6. Perspective filosofico-antropologice ale reciprocității.....	80
2.7. Reciprocitatea în filosofia politică și religie	83

2.7. a Reciprocitate, moralitate și religie.....	84
2.8. ”Regula de argint”- ”Regula de aur” (Formulări pozitive și negative ale principiului reciprocității)	86
CAP. 3. ABORDĂRI ALE RECIPROCITĂȚII ÎN SOCIOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE .	88
3.1. Izvoarele abordării reciprocității în sociologie și psihologie	88
3.2. Reciprocitatea în procesele și interacțiunile din societate și reciprocitatea la nivelul vieții cotidiene	88
3.2.a. Individualismul-pericol al reciprocității	98
3.2. b. Relația individ - societate, dualism sau simbioză?.....	99
3.2.c. De la individualism la reciprocitate.....	101
3.2.c.i O viziune non individualistă cerută de viața practică.....	101
3.2.c.ii. Pericolul pierderii propriei identități	102
3.2.c.iii. Atitudinea reciprocă în viața de zi cu zi.....	103
3.2.d. Reciprocitatea și noua redefinire a societății.....	105
3.2.e. Acțiuni reciproce, valori reciproce și cultură	107
3.2 .f. Metode practice de implementare a reciprocității în cotidian.....	110
3.3. Reciprocitatea și relațiile interumane	112
3.3.a. Ce am făcut să merit asta?	117
3.3.b. Reciprocitatea în familie	121
3.3.c. Obligațiile reciproce familiale.....	122
3.3.d. Reciprocitatea în relațiile între soți	123
3.3.e. Parentalitate și reciprocitate	126
3.3.f. Ideea de mulțumire și relațiile de zi cu zi	129
CAP. 4. ANALIȘTI DE SEAMĂ AI PRINCIPIULUI RECIPROCITĂȚII ÎN DOMENIUL JURIDIC ȘI AL ȘTIINȚELOR POLITICE	131
4.1 Sistemul juridic și reciprocitatea	131
4.2 Reciprocitatea în sistemul juridic contemporan (opera lui John Rawls).....	132
4.2.a. Reciprocitatea în dreptate și moralitate (filozofia politică a lui John Rawls).....	133
4.2.b. Reciprocitatea ca imparțialitate (reciprocity as fairness)	136
4.2.c. Rolul reciprocității în justiție în viziunea lui Rawls.....	136

4.2.d. Dreptatea, virtute guvernată de reciprocitate	140
4.2.e. Observațiile lui Rawls privitoare la teoria morală.....	144
4.2.f . Bunurile sociale primare, bază a așteptărilor în cadrul unui comportament reciproc(o discuție despre așteptări și despre cum trebuie acestea să fie evaluate).	147
4.2.g. ”Vălul de ignoranță”.....	154
4.2.h. Distribuția – Prioritate a reciprocității și dreptății.....	159
4.2.i. Reciprocitatea instituțiilor și reciprocitatea persoanelor.....	161
4.2.j. Subiectul moral și scopurile sale în raport cu reciprocitatea.....	166
4.2.k. Teoria politică a reciprocității	170
4.2.l. Neutralitate și consens.....	173
4.2.m. Reciprocitatea și justiția în viziunea lui Rawls (Concluzii).....	179
4.3 O ipoteza anti-rawlsiana (Carl Schmitt n. 11iul. 1888 – d. 7 apr. 1985).....	180
4.3.a. Doctrina contractului social reciproc.....	182
4.3.b. Uniunea socială, cooperarea și reciprocitatea	185

CAP. 5. ANALIȘTI DE SEAMĂ AI PRINCIPIULUI RECIPROCITĂȚII ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR UMANE	190
5.1. Reciprocitatea și teoria funcționalității (sociologie)	190
5.2. Reciprocitatea în comunitate (asa cum reiese din opera lui Jurgen Habermas).....	192
5.2.a. Rațiunile în favoarea priorității libertății și reciprocitatea	195
5.3. Despre reciprocitate ca motor al dezvoltării sociale	202
5.4. O analiză a legăturilor între psihologia relaționară și elementele reciprocității (opera lui David Schmitz)	211
5.4.a. Așteptările (element al relațiilor reciproce) și norocul (șansa)	213
5.4.b. Așteptările și comportamentul reciproc în activitatea resurselor umane	214
5.4.c. Modelul care conține o sarcină(promisiune)	219
5.4.d. Componentele interdependente ale reciprocității (Reciprocitatea văzută ca un puzzle)	221
5.4.e. O analiză a consecințelor din punct de vedere a reciprocității	224
5.5. A merita o șansă și a avea nevoie de o șansă (Merit și Îndreptățire in opera lui James Rachels)	225
5.5.a. Provocarea Cooperării.....	233
5.6. De la o filosofie a reciprocității, la reciprocitatea cotidiană; o pledoarie (Ruth	

Anna Putnam)	234
5.7. Abordarea interdisciplinară a reciprocității (opera lui Lawrence C. Becker) ..	238
5.8. O analiză a reciprocității din punct de vedere antropologic. Schimbul reciproc de cadouri (studiile lui Mauss si Geoffrey Mac Cormack)	252
5.8.a. Mutualitate si reciprocitate in antropologie.....	256
CONCLUZII FINALE (REZILTATELE CERCETĂRII PERSONALE)	258
1. Științele sociale și reciprocitatea în contemporaneitate	258
2. Reciprocitatea și politica externă(analiza tratatelor de reciprocitate economica din istoria SUA).....	265
3. Reciprocitatea în lumea post imperialistă	266
4. Răspunsuri la criticile eticii reciprocității	274
5. Note finale	276
BIBLIOGRAFIE PRIMARĂ	279
BIBLIOGRAFIE SECUNDARĂ.....	288
E-BIBLIOGRAFIE	292

CUVINTE CHEIE:

RECIPROCITATE,
MUTUALITATE,
ETICA,
MORALITATE,
REGULA DE AUR,
REGULA DE ARGINT,
INDIVIDUALISM,
DREPTATE,
VALUL DE IGNORANTA,
CONTRACT SOCIAL RECIPROC,
TRATATE DE RECIPROCITATE

Reciprocitatea a fost subiect de studiu în cadrul științelor socio-umane, experimentelor asupra dezvoltării sociale și psihologice, ipotezelor în antropologia socială și teoria politică, speculațiilor în fenomenologie și antropologia structurală și chiar și tehnicilor de tratament în psihologia și psihiatria clinică.

A fost mai puțin proeminentă, după nume în cele din urmă, în filosofia morală, dar ideile sale de control stau în spatele multora dintre teoriile moralității, celor legate de retribuire, mulțumire, fair play și justiție proporționată.

Aproape toate scrierile despre reciprocitate, o tratează ca pe o noțiune fundamentală, ceva de o importanță centrală pentru cel puțin câteva aspecte ale vieții sociale umane.

Argumentul oferit în sprijinul acestor propuneri este teoria virtuții. Aceasta nu se referă direct la obligații, drepturi, îndatoriri, interese, preferințe, valori sau bunăstări sociale. În locul acestora, prin excelența caracterului, este propusă o parte a teoriei substanțiale asupra virtuților

Ținând cont de toate acestea, subiectele principale pe care le-am abordat în cadrul prezentei teze sunt: ideea de reciprocitate, problema reciprocității, problema centrală a existenței, concepte ale reciprocității pornind de la definiții de referință, perspective teoretice de abordare a reciprocității: filosofică, etică, juridică, sociologică, cultural antropologică, psihologie socială (comportamentul pro-reciprocitate), paradigme, teorii și module. Am ales o abordare analitică a domeniilor în atenția identificării interacțiunii corelațiilor fundamentale în explicare și manifestarea reciprocității spre o abordare unitară interdisciplinară holistică.

În vederea unei prezentări coerente a ceea ce înseamnă reciprocitatea respectiv comportamentul reciproc pentru oameni și cum acestea ne guvernează viața, am împărțit teza după cum urmează:

Introducere. În urma unei analize atente a materialelor scrise referitoare la principiul reciprocității am constatat că deși subiectul apare menționat în foarte multe lucrări de specialitate fie că vorbim de filosofie, psihologie, drept, antropologie el nu este tratat independent iar literatura internațională de specialitate, cu câteva excepții, pe care le-am analizat în cadrul acestei teze, este deficitară în a conferi materiale, analize specifice legate de caracteristicile reciprocității și cu atât mai mult lipsesc cu desăvârșire materialele care să trateze principiul reciprocității din punct de vedere interdisciplinar.

Pornind de la realitatea empirică am constatat un deficit major de reciprocitate în relațiile interumane.

Astfel încât, în scrierea tezei punctul declanșator a fost analiza reciprocității și realitatea empirică, dar și analiza relațiilor interumane în cadrul familiei, școlii, locului de muncă;

tipurile de relații în care reciprocitatea joacă în mod evident un rol important dar am analizat și medii mai largi caracterizate de relații umane care au drept componentă de succes reciprocitatea și aici voi integra situația de facto din cadrul unei comunități delimitate administrativ, fie că e vorba de o localitate, cu diferențele dintre rural și urban sau că e vorba de o unitate administrativ regională dar și mediul politic existent, relația aleși-alegători. Ultimele două situații menționate s-au dovedit a fi caracterizate de o lipsă a reciprocității fie că vorbim de exemple banale de tipul neîndeplinirii promisiunilor electorale sau în cazul unităților administrativ teritoriale locale de folosirea deficitară în comunitate/pentru comunitate a fondurilor adunate în acest scop.

Ținând cont de multitudinea și de diversitatea situațiilor întâlnite în domenii diverse: psihologie, drept, antropologie, sociologie am ajuns la concluzia/convingerea că o abordare în plan teoretic pluridisciplinar, în cazul meu, poate să fie o sursă pentru ameliorarea calității relațiilor interumane în ceea ce privește reciprocitatea în planul vieții reale, sociale al comunităților, al raporturilor interindividuale.

La nivel instituțional am constatat necesitatea de a introduce reciprocitatea ca element de sustenabilitate și eficacitate în cultura organizațională în colectivele de muncă, instituții, comunități, observând un deficit educațional din acest punct de vedere.

Metodologie. Alături de metodele filozofiei, mereu altele, îmbogățite, nuanțate de la un filozof la altul de metodele calitative în științele socio-umane și comportamentale am considerat necesară corelarea și interferența metodologică și în fapt abordarea inter și pluridisciplinară fapt pentru care în continuare avem perspective de abordare a reciprocității în diferite domenii de activitate: social, antropologic, psihologic și interacțiunea dintre acestea.

Metodologia folosită de mine în cadrul prezentei teze este destinată să analizeze, să critice sau să reformeze, să adapteze relațiile empirice prin lumina reciprocității ca prototip al vieții umane.

Contextul puridisciplinar reiese din multitudinea de domenii pentru care conceptul de reciprocitate este relevant și ca atare diversele definiții care îi sunt atribuite. Între acestea le-am analizat pe cele din dicționarul Larousse, unde definițiile atribuite reciprocității sunt următoarele: un schimb mutual de privilegii comerciale sau de altă natură, o relație mutuală de dependență, o acțiune sau influență, acțiune mutuală și reactivă, avantaje, obligații sau drepturi reciproce, un mod de schimb, în care tranzacțiile au loc între indivizi poziționați simetric și care fac acest schimb ca și părți egale, nici unul neavând o poziție dominant, o relație de dependență, acțiune, influență mutuală.

În capitolul 1 al tezei prezint o istorie concisă a reciprocității. Ca și principiu al eticii, reciprocitatea a fost transmisă de la părinți și bătrâni tinerilor pe cale orală, dar pe măsură ce societatea a învățat să folosească cuvântul scris au început să scrie aceste coduri morale, acestea constituind primele dovezi istorice ale importanței principiului reciprocității. Ca atare în acest capitol am conceput o prezentare sistematică izvoarelor istorice ale reciprocității analizând cronologic relevanța principiului reciprocității începând cu cele mai vechi izvoare istorice respectiv pornind de la civilizația Egiptului antic, Mesopotamia, India, China, perioadei lui Confucius apoi continuând cu Grecia antică, Iudaism, ulterior cu perioada Renașterii și am încheiat cu epoca modernă.

Pentru o mai bună înțelegere a importantului punct de vedere privitor la importanța reciprocității conceput încă din antichitate, punct de vedere care stă la baza tuturor opiniilor ulterioare exprimate în legătură cu principiul și comportamentul reciproc, am realizat o analiză comparată modului în care era considerată reciprocitatea în confucianism și în etica rabinică. În capitolul 2 intitulat "Norma de reciprocitate în gândirea filosofică" am studiat modul în care s-a regăsit reciprocitatea în filosofie prin prezentarea diferitelor forme în care se regăsește aceasta în diversele ramuri ale eticii dar și în moralitate.

Reciprocitatea în etica normativă. În mod tradițional, etica normativă cunoscută și ca teoria morală a fost studiul a ceea ce face acțiunile să fie drepte sau greșite. Aceste teorii oferă un principiu moral ierarhic către care s-ar putea să adere oamenii în rezolvarea dificilelor decizii morale.

Am continuat cu prezentarea diferitelor perspectivele morale ale reciprocității. Exemple ale codurilor morale care includ Regula de aur sunt așa numitele "Cinci percepte" și "Calea nobilă a lui Eightfold în budism"; în Egiptul antic este "Codul Maat" ; "Cele zece porunci din iudaism, creștinism și Islam" ; "Yama și Niyama din scrierile hinduse" și "Cele zece porunci indiene".

Am analizat și așa denumita formă negativă a reciprocității și intitulată „Regula de argint”. Legat de principiul eticii referitor la Regula de aur , Regula de argint este cea mai cunoscută sub forma următoarei enunțări: "Nu face altora așa cum nu ai vrea ca ei să-ți facă ție" sau expresii similare. Unele dintre aceste expresii găsite în literatura filozofică și religioasă sunt considerate a fi versiuni ale Regulii de aur și există controverse legate de ideea că Regula de aur și Regula de argint ar trebui considerate ca exepresii diferite ale aceleași idei, sau dacă ele ar fi diferite din punct de vedere logic, etic sau practic.

Istoricii, filozofii, psihologii, scriitorii, în încercarea lor de a înțelege lumea, s-au confruntat cu probleme ale omului ce trăiește într-o societate, cum ar fi: problema

conflictelor, a comunicării interumane, a relaționării, a receptării, interpretării informației (manipulării), a conflictelor între generații și au încercat să le analizeze, să ofere soluții.

Capitolul următor (3) l-am dedicat modului în care reciprocitatea se regăsește în cadrul sociologiei și psihologiei sociale cu un accent deosebit pus pe influența acesteia în procesele și interacțiunile din societate și la nivelul vieții cotidiene. Reciprocitatea este o calitate și valoare specifică relațiilor umane. Ea, în sens larg, redefinește omul în societate așa cum apare și în lucrările lui Martin Buber și Van Peursen.

S-ar putea spune că în relațiile reciproce omul găsește căi de comunicare superioare celor din cadrul diferitelor roluri pe care le joacă.

În studiile mele preliminare am descoperit că așa zisa comercializare a relațiilor umane dublată de alterarea relațiilor dintre grupuri și persoane aduc cu ele pericolul ca odată cu vechile tipologii de relații și de conținut să se piardă și calitatea relațiilor. Aceasta se aplică expresiei „omul mic într-o societate mare” la fel ca și celui care deține o funcție/poziție în societate.

Una dintre concluziile capitolului 3 este o pledoarie pentru o „atitudine reciprocă” în viața de zi cu zi dar și în relația individ-societate, individ-instituții.

Atenția noastră ar trebui să se îndrepte către noile direcții ale filosofiei moderne în cadrul căreia eforturile sunt făcute pentru a se ajunge la o atitudine reciprocă excluzând pericolele menționate anterior pe care le-ar putea oferi aceste tipuri de relații reciproce. De asemenea această analiză tendințelor filosofice trebuie să rămână una scurtă.

Deosebit de interesante au fost rezultatele analizării unei întrebări cotidiene a omului modern (în special): Ce am făcut să merit asta? Scepticii insistă că pentru a merita ceva, munca, chiar cea din greu, nu este suficientă. Trebuie de asemenea să merităm creditul care ne este oferit pentru a fi destinați să lucrăm din greu.

Capitolul 3 continuă, conform definițiilor reciprocității din capitolul 1, cu modul în care familiile trebuie să fie structurate în așa fel încât să încurajeze reciprocitatea. Dacă ele o rănesc sau o inhibă trebuie să-și schimbe structura existențială. Asta înseamnă se pare că noi trebuie să aducem acele reguli familiale, acele activități care se desfășoară în cadrul familiei în acord cu activitățile Reciprocitatea în relațiile între soți încurajează maximum reciprocitatea, o analiză aparte fiind acordată legăturilor existente între reciprocitate și parentalitate.

Lucrarea continuă cu capitolele 4 și 5 care au un obiectiv similar, și anume analiza operii analiștilor de seamă ai principiului reciprocității în domeniul juridic și al științelor politice, în capitolul 4, și al analiștilor din domeniul științelor sociale (psihologie socială, sociologie, antropologie), în capitolul 5.

În cadrul capitolului 4 am analizat, așa cum reiese din opera lui John Rawls (21 feb. 1921 – 24 noi. 2002), reciprocitatea în raport cu justiția întrucât folosirea standard a termenului de justiție ne arată legătura sa apropiată cu conceptul reciprocității. Justiția include ideea de dreptate și aceasta la rândul ei include tratarea asemănătoare a cazurilor asemănătoare oferind oamenilor ceea ce ei merită și proporționând beneficiile și datoriile într-un mod echitabil. Aceste lucruri mai departe implică acțiuni conduse de principii imparțiale care interzic favoritismele și pot să ceară sacrificii. Toate acestea în mod cert sunt conduse de elemente ale reciprocității legate de proporționalitate și potrivire dar este destul de dificil de a explica acțiunile precise.

Cartea lui Rawls, „A theory of Justice” (1971, ediția a doua 1999), propunea o nouă concepție despre reciprocitate sinonimă cu dreptatea, dreptatea ca imparțialitate (justice as fairness), ale cărei principii stabileau un nou ideal moral dincolo de diferitele accepțiuni ale binelui individual sau colectiv. Dacă în mod tradițional, discursul politic despre reciprocitate era influențat covârșitor de doctrinele teologice de sorginte aristotelică, despre bine, Rawls va căuta să descopere dacă este posibil să găsim un criteriu corect și echitabil ale dreptății care să fie neutru în raport cu diferitele noastre doctrine morale, religioase sau filozofice, aceasta dovedindu-se a fi tocmai reciprocitatea. Pornind de la întrebarea (care este un leitmotiv al întregii sale opere) cum am putea să aflăm care este cea mai adecvată concepție morală despre dreptate pentru o societate democratică, Rawls va construi demersul teoretic ca o alternativă la concepția utilitaristă care dominase mai bine de două secole etica și filozofia socială. Soluția propusă de utilitarism nu era satisfăcătoare din punct de vedere moral pentru că în numele „maximei fericiri” oamenii puteau fi lesne tratați drept mijloace pentru diverse scopuri comune.

David Schmitz (n. 1955) – elementele reciprocității ,noi credem că oamenii ar trebui să obțină ceea ce merită însă de ce credem că orice om ar merita orice? Credem că merităm recunoașterea excelentă a muncii noastre însă nu și pentru aceea care constituie un simplu noroc. Așa cum nota și John Rawls, nedumerirea este aceasta: capacitatea noastră de a face un lucru excelent este însuși noroc simplu; împrejurările noastre sociale, talentele noastre și chiar natura, personalitatea noastră sunt rezultatele naturii și alimentației pentru care noi nu avem cum să pretindem recunoaștere, merite.

În selecția celor a căror operă am studiat-o m-am confruntat în câteva cazuri cu situația unor personalități care în opera lor au exprimat și ei un punct de vedere interdisciplinar privitor la principiul reciprocității. Între aceștia poate că cei pe care i-am studiat în amănunt sunt: Ruth Anna Putnam care face în publicațiile sale o pledoarie de la filosofia reciprocă la

reciprocitatea cotidiană și Lawrence Backer care este considerat pionierul studiului reciprocității ca și subiect independent, bază a funcționalității și autorul volumului “Reciprocity” care a fost unul din punctele de pornire pentru teza de față.

Reciprocitatea este o carte extraordinară- îi obligă pe cititorii săi să regândească câteva dintre chestiunile importante abordate de filozofia modernă recentă. Reciprocitatea este, pe de altă parte, o carte care dezamăgește; găsește rezolvarea câtorva probleme mult prea lesne însă nu reușește să exploateze la maximum resursele unei abordări teoretice a virtuții. Se remarcă existența unei tensiuni între dorința filozofilor pentru simplitate și claritate precum și conștientizarea sensibilă a individului în ceea ce privește complexitatea și opacitatea vieților noastre morale; de asemenea, între dorința teoreticianului de a pune fundația comportamentului moral în caracter și ideea (Kantiană) că aceea conduită morală trebuie să fie o chestiune de onoare, datorie.

Pentru analiza reciprocității din punct de vedere al antropologiei am studiat opera a doi antropologi : Mauss (respectiv lucrarea „the Gift”) și Geoffrey Mac Corma- Schimbul reciprocității de cadouri.

Teza (dizertația) fundamentală a lui Becker este criteriul logic al rezumatului pentru „ o teorie generală a moralității” a condus spre o „teorie a virtuții (teorie a excelenței)” bazată pe reciprocitate. Cu toate acestea, definiția sa despre reciprocitate se diferențiază tocmai de majoritatea teoriei psihologiei sociale și a teoriei jocurilor .Pentru autor, reciprocitatea trebuie să fie „(pre)dispoziția” către reversibilitatea beneficiilor primite, fie că acestea au fost sau nu cerute; acest gen de reciprocitate nu are nevoie să fie minuțios (răs)”plătită” în același fel, însă o găsim în asimetria dintre bine și rău. După spusele lui Becker, în timp ce „binelui primit ar trebui să i se plătească cu bine” citate în legătură cu răul sunt destul de diferite: „pentru răul primit ar trebui să nu se întoarcă aceeași monedă” și „ răului primit ar trebui să i se opună rezistență”

Teza se încheie cu secțiunea dedicată concluziilor rezultate în urma cercetării personale și se centrează îndeosebi pe trei idei: științele sociale și reciprocitatea în contemporaneitate, reciprocitatea și politica externă(cu o analiză practică a tratatelor de reciprocitate economică din istoria SUA) și contracarez criticile aduse eticii reciprocității.

Științele sociale, în zilele noastre, funcționează guvernate de conceptele care le-au definit. Vorbim despre universal la fel ca și de principii operaționale generale dar, rareori devine clar ce înțelegem prin aceste principii conform cu noi, subiecții, care operăm într-o societate, avem de-a face cu fapte din viața socială, un obiect poate sau principiile așa cum sunt ele

definite ca și observații în realitatea socio-culturală sau a cuiva care observă un subiect, o parte concepută ca și un ceva în operare.

Scopul spre care am ținut cu prezenta teză este să dezbat modul în care această situație ar putea veni în concordanță mai mare cu zilele noastre și eliminarea riscurilor care au fost descrise. Acesta este conceptul reciprocității în viața de zi cu zi.

Pentru aceasta am luat în considerare acel înțeles conform căruia reciprocitatea, atunci când a fost concepută, avea un obiectiv universal. Lucrurile sunt reciproce. Pentru a exista, lucrurile trebuie să fie reciproce. Este versiunea pozitivă a celebrei zicale: ”nu face altuia ceea ce nu vrei să ți se facă ție”. Este ceea ce la un moment dat la mijlocul secolului trecut susțineau afișele din vechile orașe germane în locurile publice.

Referitor la analiza legăturii între reciprocitatea și politica externă și cea dintre reciprocitatea și tratatele de cooperare economică am pornit de la faptul ca Statele Unite a fost țara care a transpus principiul reciprocității în practică prin intermediul principiului clauzei națiunii cele mai favorizate, care a fost parte integrată a fiecărui tratat comercial negociat în perioada 1778-1922. Aceasta nu însemna neapărat o politică de excludere, dar cerea în permanență o continuare a negocierilor după ce o astfel de înțelegere a fost ratificată și a putut duce la practici discriminatorii. Termenul de “reciprocitate restrictivă” poate fi de asemenea aplicat înțelegerilor care afectează doar un număr limitat de obiective și păstrează situații de discriminare prohibitivă intacte.

Deși de multe ori în formularea unei teze criticii acelei idei sunt ignorați, eu am considerat important ca, pe lângă punctele exprimate în capitolele de informare privitor la diferitele vederi/părerii despre reciprocitate de-a lungul istoriei, să încerc să ofer și în partea finală a concluziilor răspunsuri la criticile eticii reciprocității.

Mulți au fost cei care au criticat reciprocitatea (referindu-se mai ales la forma sa ”regula de aur”). Astfel, George Bernard Shaw spunea cândva că ”regula de aur este aceea că nu există reguli de aur”. Filozofi, ca și Immanuel Kant, Friedrich Nietzsche și Bertrand Russell, au obiectat la această regulă bazându-se pe diferite argumente. Cele mai serioase între acestea se referă la aplicabilitatea ei practică.

În concluzia finală a tezei am avansat ideea că schimbul interuman poartă o dimensiune simbolică ce este legată, pe de-o parte, de premisele culturale pe baza cărora este stabilită logica reciprocității și, pe de altă parte, de modul în care reciprocitatea se dovedește un proces de formare a diferențelor și identificărilor precum și de rezolvare a opozițiilor. Reciprocitatea devine în mod particular, clară ca un proces de alcătuire simbolică printre

membrii unei comunități când este percepută ca o schemă de acțiune sau scenariu. Aici este implicată interpretarea evenimentelor și formularea acțiunii în relația cu ele. Încorporează un simț al proporției ce este împărțit la scară socială, o ideologie și un set de presupuneri și așteptări ce formează fundamentul pe care aceștia îl folosesc să rezolve multe situații diferite, atât în interiorul cât și în afara contextului de schimb. Reciprocitatea implică un punct de vedere strategic de la care societate umană conceptualizează sub toate aspectele atât definițiile sociale cât și diferențele cosmologice și formularea relațiilor între ele. Ca atare, structura lumii nu este doar fundamentul conceptual pentru reciprocitatea comunității oamenilor, dar și, în parte, rezultatul ei. Accentul pe aspectele cognitiv-interpretative ale reciprocității completează abordările filosofice, juridice, sociologice și economice (sau "alegerea rațională") a ceea ce înseamnă schimburile interumane.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- ❖ Alvin W, Gouldner, The Norm of Reciprocity: A Preliminary Statement, American Sociological Review, Vol. 25, No. 2 (Apr., 1960), pp. 161-178, American Sociological Association.
- ❖ Andreas, Diekmann, The Power of Reciprocity: Fairness, Reciprocity, and Stakes in Variants of the Dictator Game, The Journal of Conflict Resolution, Vol. 48, No. 4 (Aug., 2004), pp. 487-505, Sage Publications, Inc.
- ❖ Anne, Warfield Rawls and Gary David, Accountably Other: Trust, Reciprocity and Exclusion in a Context of Situated Practice, DavidSource: Human Studies, Vol. 28, No. 4 (Oct., 2005), pp. 469-497, Springer.
- ❖ Andrew J, Weigert, Alfred Schutz on a Theory of Motivation, The Pacific Sociological Review, Vol. 18, No. 1, pp. 83-102, University of California Press, Jan., 1975.
- ❖ Aristotel, Politics; Book III, Chap. 12, 1282 b.
- ❖ Aristotel, op. Cit., V, IV, 1132A 20, Editura Didactică și pedagogică, 1974.
- ❖ Aristotel - Etica Nicomahică: Cartea a VI-a
- ❖ Aristotle. *Nicomachean Ethics*. Books VIII and IX (1155 – 1172 a) Friendship and reciprocity Cambridge University Press.
- ❖ Arneson, Richard J.: Arneson on Anderson, brown Electronic Article Review Service (BEARS), 1999.
- ❖ Axelrod, Robert: *The Evolution of Cooperation*. New York: Basic Books, 1984. revised edition 2006. Barry, B. *The Liberal Theory of Justice* (Oxford, Oxford University Press, 1971).
- ❖ Barry, B.: *Theories of Justice*, London, Harvester Wheatsheaf, 1989.
- ❖ Barry, B.: *Justice as Impartiality* (Oxford, Clarendon Press, 1999).
- ❖ Barry, Brian. : *A Treatise on Social Justice*. Volume I: Theories of Justice. Berkeley: University of California Press, 1989.
- ❖ Bauman, Z. : *Postmoderne Ethik*, Hamburg, Hamburger Edition, 1995.
- ❖ Becker, Lawrence C. : „Recipricity, Justice, and Disability”. *Ethics*, 116(1):9-39, 2005.
- ❖ Becker, Lawrence C, : a. „The Obligation to Work”, *ethics*, 91:35-49, Chicago University Press, 1980.
- ❖ Becker, Lawrence C.: b „Reciprocity and Social Obligation”, *Pacific Philosophical quarterly* 61: 411-21, 1980.

- ❖ Becker, Lawrence C. *Reciprocity*. Chicago: University of Chicago Press, 1990.
- ❖ Becker, Lawrence C.: „Afterword: Disability, Strategic Action, and Reciprocity”, 1988.
- ❖ Blau, Peter M: *Exchange and Power in Social Life*. New York: John Wiley, 1964.
- ❖ Benhabib, S. (1992), *Situating the Self. Gender, Community and Postmodernism in Contemporary Ethics*, Cambridge, Polity Press.
- ❖ Buchanan, Allen: „Justice As Reciprocity vs. Subject-Centered Justice”. *Philosophy & Public Affairs* 19/9 (1990) : 227/52.
- ❖ Brennan, J. : „Rawls’s Paradox”, University of Arizona, 2005.
- ❖ Brian, Redhead : *Plato to Nato*, BBC Books, 1990.
- ❖ Bruni, Luigino : *Reciprocity altruism & civil society*, London 2005.
- ❖ Cauc Ion, Manu Beatrice, Pârlea Danila, Goran Laura: *Metodologia cercetării sociologice: metode și tehnici de cercetare*, Ediția a II-a, București, Editura Fundației România de Mâine, 2004.
- ❖ Catherine Chase Goodman, *Reciprocity among Older Adult Peers*, *The Social Service Review*, Vol. 59, No. 2 pp. 269-282, The University of Chicago Press, Jun. 1985.
- ❖ Christine, Taylor and Martin, A. Nowak: *Transforming the Dilemma*, *Evolution*, Vol. 61, No. 10 (Oct., 2007), pp. 2281-2292 „Society for the Study of Evolution.
- ❖ Clifford Sifton, *Reciprocity*, *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 45, *Canadian National Problems* ,pp. 20-28 Sage Publications, Inc. in association with the American Academy of Political and Social Science, Jan., 1913.
- ❖ Colleen Leahy Johnson, *Gift Giving and Reciprocity among the Japanese Americans in Honolulu*, *American Ethnologist*, Vol. 1, No. 2 pp. 295-308, Published by: Blackwell Publishing on behalf of the American Anthropological Association, (May, 1974).
- ❖ Confucius – *Analecte*, Editura Humanitas, 1995.
- ❖ David, Schmidtz: *What We Deserve, and How We Reciprocate*, *The Journal of Ethics*, Vol. 9, No. 3/4, Devoted to James Rachels, pp. 435-464, 2005, Springer.
- ❖ Daniels, N., (ed.): *Reading Rawls* Stanford, Stanford University Press, 1975.
- ❖ Dunca, Isadora Ioana : *Politica și metapolitica la Platon/Politics to Plato*, Editura Lumen, Iași, România .
- ❖ David, A. Reidy: *Reciprocity and Reasonable Disagreement: From Liberal to Democratic Legitimacy*, *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, Vol. 132, No. 2 (Jan., 2007), pp. 243-291: Springer.

- ❖ Dunca, Isadora Ioana : *Politica și metapolitica la Platon / Politics to Plato*, Editura Lumen, Iași, România
- ❖ Dworkin, R.: "Foundations of Liberal Equality", în *The Tanner Lectures on Human Values*, vol.XI, Grethe B. Peterson (ed.) ,Salt Lake City, University of Utah Press, 1990.
- ❖ Dworkin, R. :*A Matter of Principle*, Oxford, Oxford University Press, 1986.
- ❖ Edward L. ,Schieffelin: *Reciprocity and the Construction of Reality*, Man, New Series, Vol. 15, No. 3 pp. 502-517, Published by: Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, (Sep., 1980).
- ❖ Ernst, T.: *Aspecte ale semnificației schimbului și schimbul de lucruri printre Onabasalu de pe Marele Platau Papuan. În Comerțul și schimbul în Oceania și Australia*, Editura humanitas 1995.
- ❖ Furley, David - *Routledge History of Philosophy Vol II From Aristotle to Augustine*, 2011, Springer.
- ❖ Galston W.: "Two Concepts of Liberalism", *Ethics*, vol. 105, 3, 1995.
- ❖ Galston, William A.: *Justice and the Human Good*. Chicago: university of Chicago Press, 1980.
- ❖ Gibbard, Allan: " Constructing Justice". *Philosophy & Public Affairs* 20 , 1991, Springer.
- ❖ Gilbert, Roberts: *Competitive Altruism From Reciprocity to the Handicap Principle*, *Proceedings: Biological Sciences*, Vol. 265, No. 1394 (Mar. 7, 1998), pp. 427-431, The Royal Society.
- ❖ Gill ,Christopher : *Postlethwaite Norman :Reciprocity in ancient Greece*.
- ❖ Geoffrey MacCormack, *Reciprocity*, Man, New Series, Vol. 11, No. 1 , pp. 89-103, Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, Mar., 1976.
- ❖ Gouldner, Alvin: „The Norm of Reciprocity”. *American Sociological Review* 25 1960.
- ❖ Gudrun von Tevenar: *Gratitude, Reciprocity, and Need* Author, *American Philosophical Quarterly*, Vol. 43, No. 2 ,pp. 181-188 Published by: University of Illinois Press ,North American Philosophical Publications, Apr., 2006.
- ❖ Gretchen B. Rossman: 'I Owe You One': Considerations of Role and Reciprocity in a Study of Graduate Education for School Administrator *Anthropology & Education Quarterly*, Vol. 15, No. 3, Research Dilemmas in Administration and Policy Settings pp. 225-234, Blackwell Publishing the American Anthropological Associations, 1984.

- ❖ Hana, Filip and Gregory N. Carlson: Distributivity Strengthens Reciprocity, Collectivity Weakens It, *Linguistics and Philosophy*, Vol. 24, No. 4 ,Aug., 2001, pp. 417-466, Springer.
- ❖ Hare, R. M.: „Ethical Theory and Utilitarianism”, in Sen and Williams, eds. *Utilitarianism and Beyond*. 23-38. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.
- ❖ Habermas, J. :„Citizenship and National Identity”, *Praxis International*, 192,12, 1992.
- ❖ Harman, Gilbert.. „Ethics and Observation”, in Geoffrey Sayre- McCord, ed. *Essays on Moral Realism*.119 –24. Ithaca, NY: Cornell University Pres, 1998.
- ❖ Heath, Anthony. *Alegerile raționale și schimbul social: o critică la teoria schimbului*. Cambridge: Univ. Press. Kapferer, Bruce (ed.). 1976. *Tranzacția și semnificația*. Philadelphia: Institutul pentru Studiul Chestiunilor Umane
- ❖ Hugo, Victor: *Les Miserables*, Paris:Hetzel Publishers, 1988.
- ❖ Harman, Gilbert : „Ethics and Observation”, in Geoffrey Sayre- McCord, ed. *Essays on Moral Realism*.119 –24. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1988.
- ❖ Hirschman, A. :*Passions and Interests*, Princeton, Princeton University Press, 1977.
- ❖ Honneth, A. :*The Struggle for Recognition*, Cambridge Polity Press, 1995.
- ❖ Horowitz, Maryanna - *New Dictionary of the History of Ideas Vol 1*
- ❖ Hume, D. :*A Treatise of Human Nature*, ed. D.F. Norton și M.J. Norton, Oxford, Oxford University Press, 2000.
- ❖ J. Specht & J. P. White: *Omenirea II*, Feld, Steven n.d. *Povestea despre cacadu și pescăruș*, 1997.
- ❖ Jeremy Moss, 'Mutual Obligation' and 'New Deal': Illegitimate and Unjustified?, *Ethical Theory and Moral Practice*, Vol. 9, No. 1, Feb., 2006, pp. 87-104, Springer.
- ❖ John R. Deckop, Carol C. Cirka, Lynne M. Andersson, *Doing Unto Others: The Reciprocity of Helping Behavior in Organizations*, *Journal of Business Ethics*, Vol. 47, No. 2 ,Oct., 2003, pp. 101-113, Springer.
- ❖ Joseph P. Schultz: *Reciprocity in Confucian and Rabbinic Ethics*, *The Journal of Religious Ethics*, Vol. 2, No. 1 (Spring, 1974), pp. 143-150, Journal of Religious Ethics, Inc.
- ❖ James C. Cox, Daniel Friedman, Vjollca Sadiraj, *Revealed Altruism*, *Econometrica*, Vol. 76, No. 1 (Jan., 2008), pp. 31-69: The Econometric Society.
- ❖ Kant, I. :*Critique of Pure Reason*, N. Kemp Smith trans., New York, St. Martin's, 1969.

- ❖ Katrina, M. Powell and Pamela Takayoshi: Accepting Roles Created for Us: The Ethics of Reciprocity, *College Composition and Communication*, Vol. 54, No. 3 Feb., 2003, pp. 394-422, National Council of Teachers of English.
- ❖ Kelly, P., "Justifying «justice»: contractarianism, communitarianism and the foundations of contemporary liberalism" în D. Boucher și P. Kelly (ed.) *The Social Contract from Hobbes to Rawls*, London, Routledge, 1994.
- ❖ Kervegan, J-F: *Hegel, Carl Schmitt. Le politique entre speculation et positive*, Paris, Presses Universitaires de France, 1993.
- ❖ Kukathas, Ch., Pettit, Ph.: *Rawls: A Theory of Justice and Its Critics*, Cambridge, Polity Press, 1990.
- ❖ Kukathas, Ch., Pettit, Ph., *Rawls: A Theory of Justice and Its Critics* (Cambridge, Polity Press, 1999.
- ❖ Kuhlmann, W. (ed) :*Moralitat und Sittlichkeit. Das Problem Hegels und die Diskursethik*, Frankfurt, Suhrkamp, 1986.
- ❖ Kummer, Hans: „Evolutionary Transformation of Possessive behaviour”, *Journal of Social Behaviour and personality*, 1991.
- ❖ Kymlicka, W.:”The return of the citizen”, *Ethics*, vol.104, 2,1994.
- ❖ Kymlicka, W., *Liberalism, Community and Culture* (Oxford, Clarendon Press, 1989.
- ❖ Lemmermeyer, F. :*Reciprocity Laws - From Euler to Eisenstein - Springer*, 2000.
- ❖ Linda, D. Molm, David R. Schaefer, Jessica L. Collett: The Value of Reciprocity, *Social Psychology Quarterly*, Vol. 70, No. 2 ,Jun., 2007, pp. 199-217, American Sociological Association.
- ❖ Lomasky, Loren ,”Libertarianism at Twin Harvard”, *Social Philosophy and Policy*22: 178- 99, 2005.
- ❖ Malinowski, Bronislaw :*Argonauții din Pacificul de vest*. London: Routledge & Kegan Pau, 1922.
- ❖ Mauss, Marcel :*Darul/cadoul: forme și funcții/roluri ale schimbului în societățile arhaice*, 1925.
- ❖ Martin A. Nowak and Sébastien Roch: Upstream Reciprocity and the Evolution of Gratitude, *Proceedings: Biological Sciences*, Vol. 274, No. 1610 Mar. 7, 2007, pp. 605-609, The Royal Society.
- ❖ McCarthy, T.: ”Kantian Constructivism and Reconstructivism:Rawls and Habermas in Dialogue”, *Ethics*, 105, 1, 1994.
- ❖ McConnel, Terrance: *Gratitude*. Philadelphia:Template University Press, 1993.

- ❖ MacIntyre, A. :*After Virtue*, Indiana, University of Notre Dame Press, 1981.
- ❖ MacIntyre, A.:*Whose Justice? Which rationality?*, London, Duckworth, 1988.
- ❖ Macpherson, C.B. :*The Political Theory of Possesive Individualism. Hobbes to Locke*, Oxford, Oxford University Press, 1962.
- ❖ Martin R.:*Rawls and Rights* (Lawrence, University of Kansas Press, 1985.
- ❖ Michael Moody, Serial Reciprocity: A Preliminary Statement, *Sociological Theory*, Vol. 26, No. 2 ,Jun., pp. 130-151, American Sociological Association, 2008.
- ❖ Mill, John Stuart: *One Liberty*. Harmondsworth:Penguin, 1974.
- ❖ Mill, John Stuart. 1979 (1861) *Utilitarianism*. Indianapolis, IN: Hackett
- ❖ Mulhall S., Swift, A., *Liberals & Communitarians* (Oxford, Blackwell Publishers, 1992.
- ❖ Montesquieu :*De l'esprit des lois*, ed. Victor Goldschmidt, Paris, Flammarion, 1993.
- ❖ Mouffe, C.:”John Rawls: A Political Philosophy without Politics”, in D. Rasmussen, (ed.) *Universalism versus Communitarianism*, Cambridge, Mass., MIT Press, 1990.
- ❖ Nagel, T. :*Equality and Partiality*, Oxford, Oxford University Press, 1991.
- ❖ Nagel, Thomas „Rawls on Justice”, in Daniels, eds. *Reading Rawls*. 1-16. Standford, CA: Standford University Press, 1989.
- ❖ Naoki Masuda and Hisashi Ohtsuki, Tag-Based Indirect Reciprocity by Incomplete Social Information, *Proceedings: Biological Sciences*, Vol. 274, No. 1610 ,Mar. 7, 2007, pp. 689-695, The Royal Society.
- ❖ Nietzsche, Friedrich: *On the Genealogy of Morals*. New York:Vintage books, 1969.
- ❖ Okin, S. :*Justice, Gender and the Family*, New York, Basic Books, 1989.
- ❖ Olof Leimar and Peter Hammerstein: Evolution of Cooperation through Indirect Reciprocity, *Proceedings: Biological Sciences*, Vol. 268, No. 1468 Apr. 7, 2001.pp. 745-753, The Royal Society.
- ❖ O'Neill, O. :*Constructions of Reason*, Cambridge, Cambridge University Press, 1989.
- ❖ O'Neill, O.: *Towards Justice and Virtue* (Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- ❖ Paul Eder, Karl Aquino, Carl Turner, Americus Reed, II: Punishing Those Responsible for the Prison Abuses at Abu Ghraib: The Influence of theNegative Reciprocity Norm (NRN), *Political Psychology*, Vol. 27, No. 6 Dec., 2006, pp. 807-821 International Society of Political Psychology.
- ❖ Pogge, T.: *Realizing Rawls* ,Ithaca, Cornell Iniversity Press, 1989.

- ❖ Plato, :*Republic*, Books I, II. The problem of returning harm for harm (335a-335e) Cambridge University Press.
- ❖ Plato, *Crito*: Gratitude and obedience to law, Springer.
- ❖ Platon : *Republica*, Editura Antet, 2006.
- ❖ Peter Kosso and Cynthia Kosso, Central Place Theory and the Reciprocity between Theory and Evidence, *Philosophy of Science*, Vol. 62, No. 4 ,Dec., 1995, pp. 581-598, The University of Chicago Press the Philosophy of Science Association.
- ❖ Peter, Danielson: Competition among Cooperators: Altruism and Reciprocity, National Academy of Sciences.
- ❖ Radu, I. (coord.): *Introducere în psihologia contemporană*, Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991.
- ❖ Reinharz, S.: *Feminist Methods in Social Research*, New York: Oxford University Press, . 1992.
- ❖ Rawls, John.: *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1971.
- ❖ Rawls, John: *Political Liberalism*. New York: Columbia University Press, 1996.
- ❖ Rawls, John: *A Theory of Justice*. Revised ed. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1999.
- ❖ Rawls, J.: "Reply to Alexander and Musgrave", *Quartely Journal of Economics*, vol. 88, 1974.
- ❖ Rawls, J.. "Social Unity and Primary Goods", în Sen, A.K., Williams, B., (ed.) *Utilitarianism and Beyond* ,Cambridge, Cambridge University Press, 1982.
- ❖ Rawls, J.: "Justice as Fairness: Political not Metaphysical", în Avineri, S., de-Shalit, A. (ed.), *Communitarianism and Individualism* ,Oxford, Oxford University Press, 1992.
- ❖ Rawls, John.: *Justice as Fairness: a Restatement*. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard Universitz Press, 2001.
- ❖ Rawls, J.: *Political Liberalism* ,New York, Columbia University Press, 1993.
- ❖ Rawls, J.: *A Theory of Justice* ,Cambridge Mass., Harvard University Press, 1999.
- ❖ Rawls, J. : *A Theory of Justice*, Cambridge, Mass., Harvard University Press, 1971.
- ❖ Rawls John - *Law of Peoples-Some of the Important Themes and Issues Raised* .
- ❖ Ricoeur, P. : *Soi-meme comme un autre*, Paris, La Seuil, 1990.
- ❖ Robbins, Edwin Clyde : *Selected articles on reciprocity*, Springer, 1986.
- ❖ Robert O. Keohane: *Reciprocity in International Relations*, *International Organization*, Vol. 40, No. 1 ,Winter, 1986, pp. 1-27, The MIT Press.

- ❖ Ronald B. Mitchell and Patricia M. Keilbach: Situation Structure and Institutional Design: Reciprocity, Coercion, and Exchange, *International Organization*, Vol. 55, No. 4, The Rational Design of International Institutions ,Autumn, 2001, pp. 891-917, The MIT Press.
- ❖ Rousseau, J.-J.:*Du contrat social*, în *Ouevres completes de Jean Jacques Rousseau*, vol. III, ed. Bernard Gagnebin and Marcel Raymond, Paris, Gallimard.
- ❖ Rufus A. Johnstone and Redouan Bshary: Evolution of Spite through Indirect Reciprocity, *Proceedings: Biological Sciences*, Vol. 271, No. 1551 ,Sep. 22, 2004, pp. 1917-1922, The Royal Society.
- ❖ Sandel, M.: *Liberalism and the Limits of Justice* (Cambridge, Cambridge University Press, 1982.
- ❖ Scanlon, T. M. :*What We Owe to Each Other*. Cambridge: Harvard University Press, 1999.
- ❖ Sceffler, Samuel: „, Responsibility, Reactive Attitudes, and Liberalism in philosophy and Politics, *Philosophy and Public Affairs*21: 299-323, 1992.
- ❖ Schmitz, David: *Elements of Justice*,Cambridge: Cambridge Universitz Press, 2006.
- ❖ Schmitt, C. :*The Concept of the political*, New Brunswick, Rutgers, 1976.
- ❖ Sen, A., and B. Williams :*Utilitarianism and Beyond*, Cambridge, Cambridge University Press, 1982.
- ❖ S. S. Komorita, J. A. Hilty, C. D. Parks: Reciprocity and Cooperation in Social Dilemmas, *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 35, No. 3 ,Sep., 1991, pp. 494-518, Sage Publications, Inc.
- ❖ Takie „Sugiyama Lebra: Reciprocity-Based Moral Sanctions and Messianic Salvation, *American Anthropologist*, New Series, Vol. 74, No. 3 ,Jun., 1972, pp. 391-407 ,Blackwell Publishing the American Anthropological.
- ❖ Taylor, C.C.W: *Routledge History of Philosophy*-Volume I- From the Beginning to Plato, Mit Press.
- ❖ Tamir, Y.:*Liberal Nationalism*, Princeton University Press, 1993.
- ❖ Tomasi, John.: *Liberalism Beyond Justice*, Princeton, NJ:Princeton University Press, 2001.
- ❖ Tomlinson, Jack T – Reciprocity: the principle of compensation by adaptation, and an hypothesis on the *function of dreams by San Francisco State College*, 1968.
- ❖ Waldron, Jeremy: „The winsdom of the Multitude: Some Reflections on Book3, Chap.11 of Aristotle’s Politics”,*Political Theory* 23:563-84, 1995.

- ❖ Warnke, G.: *Justice and Interpretation*, Cambridge, Polity Press, 1992.
 - ❖ Wittgenstein, Ludwig.: *Philosophical Investigations*, 3rd ed. Anscombe, trans. New York: Mac Millan, 1958.
 - ❖ Wolff, R.P.: *Understanding Rawls*, Princeton, Princeton University Press, 1979.
 - ❖ Zaitchik, Alan: "On Deserving to Deserve," *Philosophy and Public Affairs* 6: 370- 88, 1977.
 - ❖ Zeller, Eduard -: *A History Of Greek Philosophy From The Earliest Period To The Time Of Socrates - Vol I*.
- I. B. Kapferer. *Reciprocitatea*, Philadelphia: Institutul pentru Studiul Chestiunilor Umane.
 - II. Reay, Marie. *Kuma*, Melbourne: Australian National Univ. Press. Rose, A. M. (ed.). 1962.
 - III. Routledge & Kegan Paul: *Comportamentul uman și procesele sociale: o abordare interacționistă*. Londra.
 - IV. Rubel, Paula & Abraham Rosman : *Relevanța modelelor sociale antropologice* (Ass. Social Anthropol. Monogr, Chicago: Univ. Press. Sahlins, Marshall, 1966.
 - V. J. Pouillon & P. Maranda. The Hague: Mouton. Schieffelin, Edward L.: *Spiritul darului, o explicație a textelor* . In *Echanges et communications* (eds) *The sorrow of the lonely and the burning of the dancers*. New York: St Martin's Press. Strathern, Andrew 1971.
 - VI. *The rope of Moka*. Cambridge: Univ. Press. Turner, V. W. 1974. *Dramas, fields and metaphors: symbolic action in human society*. Ithaca, London: Cornell Univ. Press. Wagner, Roy 1969.
 - VII. *The curse of souw*. Chicago: Univ. Press. 1972.

BIBLIOGRAFIE SECUNDARĂ

- ❖ _____ (ed.) *Democracy and Difference*, Princeton, Princeton University Press, 1996.
- ❖ _____ a, *Between Facts and Norms*, Cambridge, MIT Press, 1995.

- ❖ _____ "Reconciliation through the Public Use of Reason: Remarks on John Rawls' *Political Liberalism*", *Journal of Philosophy*, vol.92, no.3, 1995b.
- ❖ _____, *Einbeziehung des Anderen*, Frankfurt, Suhrkamp, 1996.
- ❖ _____ *What is Enlightenment?* in *Kant: Political Writings*, ed. H. Reiss, Cambridge, Cambridge University Press, 1991.
- ❖ _____ *Perpetual Peace and Other Essays*, ed. Ted Humphrey, Cambridge, Hackett Publishing Company, 1795/1983.
- ❖ _____, "Justice as Fairness: Political not Metaphysical", *Philosophy and Public Affairs* vol. 14, 1985.
- ❖ _____, "The Idea of an Overlapping Consensus", *Oxford Journal of Legal Studies*, vol.7, nr. 1, 1987.
- ❖ _____, "The Priority of Right and Ideas of the Good", *Philosophy and Public Affairs*, vol. 17, 1988.
- ❖ _____, "The Domain of the Political and Overlapping Consensus", *New York University Law Review*, vol. 64, nr. 2, 1989.
- ❖ _____ *Political Liberalism*, New York, Columbia University Press, 1993.
- ❖ The Power of Reciprocity: Fairness, Reciprocity, and Stakes in Variants of the Dictator Game.
- ❖ Punishing Those Responsible for the Prison Abuses at Abu Ghraib: The Influence of the Negative Reciprocity Norm (NRN).
- ❖ A Reexamination Of The Structure And Content Of Confucius' Version Of The Golden Rule
- ❖ Accepting Roles Created for Us: The Ethics of Reciprocity Accountably Other: Trust, Reciprocity and Exclusion in a Context of Situated Practice
- ❖ Alfred Schutz on a Theory of Motivation
- ❖ Autonomy Reconfigured: Incorporating the Role of the Unconscious
- ❖ Beyond Modernity and Tradition: A Third Way for Development1
- ❖ Beyond Reciprocity: Gratitude and Relationships in Everyday Life
- ❖ Can Politics Practice Compassion?
- ❖ Seeing Oneself through the Eyes of the Other: Asymmetrical Reciprocity and Self-respect
- ❖ Central Place Theory and the Reciprocity between Theory and Evidence

- ❖ Challenges to Cultural Diversity: Absolutism, Democracy, and Alain Locke's Value Relativism
- ❖ Introduction: Challenges to Democracy as a Way of Life
- ❖ Competition among Cooperators: Altruism and Reciprocity
- ❖ Competitive Altruism: From Reciprocity to the Handicap Principle
- ❖ Demonstration by Simulation: The Philosophical Significance of Experiment in Helmholtz's Theory of Perception
- ❖ Distributivity Strengthens Reciprocity, Collectivity Weakens It
- ❖ Doing Unto Others: The Reciprocity of Helping Behavior in Organizations
- ❖ Evolution of Cooperation through Indirect Reciprocity
- ❖ Evolution of Spite through Indirect Reciprocity
- ❖ *Freedom, Resentment, and the Psychopath*

Gift Giving and Reciprocity among the Japanese Americans in Honolulu

- ❖ Upstream Reciprocity and the Evolution of Gratitude
- ❖ Gratitude, Reciprocity, and Need
- ❖ 'I Owe You One': Considerations of Role and Reciprocity in a Study of Graduate Education for School Administrators
- ❖ Late Nineteenth Century Lamarckism and French Sociology
- ❖ Literature, Knowledge, and Value
- ❖ The Unique Role of Logic in the Development of Heidegger's Dialogue With Kant.
- ❖ Marx and Human Rights.
- ❖ Reciprocity.
- ❖ Moral Hazard and Reciprocity.
- ❖ 'Mutual Obligation' and 'New Deal': Illegitimate and Unjustified?.
- ❖ On indirect reciprocity: the distinction between reciprocity and altruism, and a comment on suicide terrorism.
- ❖ On Rhetoric as Gift/Giving.
- ❖ Participation as Commodity, Participation as Gift.
- ❖ Reciprocity.
- ❖ Reciprocity: A Possible New Focus For Psychotherapy.
- ❖ Reciprocity among Older Adult Peers.
- ❖ Reciprocity and Cooperation in Social Dilemmas.
- ❖ Reciprocity and Reasonable Disagreement: From Liberal to Democratic Legitimacy.
- ❖ Reciprocity and the Construction of Reality.

- ❖ Reciprocity and voting .
- ❖ Reciprocity.
- ❖ Reciprocity Beyond Dyadic Relationships : Aging-Related Communal Coping..23.
- ❖ Reciprocity in Confucian and Rabbinic Ethics.
- ❖ Reciprocity in International Relations.
- ❖ Reciprocity-Based Moral Sanctions and Messianic Salvation.
- ❖ Relation, Virtue, and Relational Virtue: Three Concepts of Caring.
- ❖ Revealed Altruism.
- ❖ Serial Reciprocity: A Preliminary Statement.
- ❖ Situation Structure and Institutional Design: Reciprocity, Coercion, and Exchange.
- ❖ Socialist Modes of Governance and the “Withering Away of the State”: Revisiting Lenin’s *State and Revolution*.
- ❖ Spiritual Relationships as an Analytical Instrument in Psychotherapy With Religious Patients.
- ❖ Reciprocities.
- ❖ Tag-Based Indirect Reciprocity by Incomplete Social Information.
- ❖ The Confucian Notion of Jing (Respect).
- ❖ *The Confucian Relational Concept of the Person and Its Modern Predicament The Faith and Struggle of Beginning (with) Words: On the Turn Between Reconciliation and Recognition.*
- ❖ The Norm of Reciprocity: A Preliminary Statement.
- ❖ The Problem of Unity in the Thought of Martin Buber.
- ❖ The Value of Reciprocity.
- ❖ *Towards a Design-Based Analysis of Emotional Episodes*
- ❖ Transforming the Dilemma.
- ❖ Two Models of Equality and Responsibility.
- ❖ Understanding Delusions of Alien Control.
- ❖ UNESCO Conference on Human Rights and Bioethics.
- ❖ Upstream Reciprocity and the Evolution of Gratitude.
- ❖ Reciprocity.
- ❖ What the Liberal State Should Tolerate Within Its Borders1.
- ❖ What We Deserve, and How We Reciprocate
- ❖ A Theory Of Sequential Reciprocity.
- ❖ A Theory of Justice .

- ❖ Contra Contract: A Brief against John Rawls' "Theory of Justice".
- ❖ A Return to Reciprocity.
- ❖ Seeing Oneself through the Eyes of the Other: Asymmetrical Reciprocity and Self-respect .
- ❖ The Citizen in Question.
- ❖ The Review of Metaphysics.
- ❖ *The Fool's Truth: Diderot, Goethe, and Hegel*
- ❖ Ethical Analysis of Research Partnerships with Communities
- ❖ What We Deserve, and How We Reciprocate..
- ❖ The Desire for the Sovereign and the Logic of Reciprocity in the Family of Nations.
- ❖ Philosophical Review.
- ❖ Constituting Politics: Power, Reciprocity, and Identity.
- ❖ Unconditional welfare benefits and the principle of reciprocity.
- ❖ Rawls on International Justice: A Defense .
- ❖ Rawlsian Social-Contract Theory and the Severely Disabled .
- ❖ Rawls, Kant's Doctrine of Right, and Global Distributive Justice .
- ❖ The Construction of a 'Realistic Utopia': John Rawls and International Political Theory.
- ❖ Reciprocity and Friendship in Beauvoir's Thought.
- ❖ Review: Reciprocity and Virtue Ethics.
- ❖ The Language of Reciprocity in Euripides' Medea.
- ❖ The Reciprocity Argument and the Structure of Plato's *Phaedo*.
- ❖ Book Reviews: Political Theory.